

Mailwisseling ontvangen door Platform BK met de vraag om '...er iets mee te doen'.

Voorgedragen door Sarah van Lamsweerde en Michiel Bakker vóór het debat 'Wie betaalt de kunstenaar?' in Casco op 9 februari 2016.

Redactie: Rune Peitersen

Meer info: <http://www.platformbk.nl/2016/01/wie-betaalt-de-kunstenaar/>

Sarah van Lamsweerde en Michiel Bakker. Foto: Niels Moolenaar

De Curator

Dag Kunstenaar,

In opdracht van een middelgroot Nederlands museum, Het Middelgroot Nederlands Museum, organiseer ik komend najaar, de tentoonstelling 'De Tentoonstelling'. In deze internationale expositie, staat het thema, 'Thema' centraal. Op verschillende wijzen zal er invulling gegeven worden aan Thema, en vooral ook de implicaties van Thema op de hedendaagse samenleving.

Uiteraard betaalt het museum alle (on)kosten voor het transport van de, de verzekeringskosten en alle kosten die samenhangen met pr en communicatie. Graag ontvang ik van jou de definitieve bevestiging van jouw deelname aan 'De Tentoonstelling' en ook de bevestiging dat genoemde kunstwerken beschikbaar zijn.

Andere deelnemers aan de expositie zijn onder meer: Dhr. Gevestigde Kunstenaar uit België, Dhr. Gevestigde Kunstenaar uit VS, Dhr. & Mevr. Gevestigde Kunstenaarsduo uit Lux., Nog een Duo uit Fr., Dhr. Kunstenaar uit Japan, en een aantal gevestigde kunstenaars uit NL.

Ik zie je reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

De Curator

De Kunstenaar

Beste Curator,

Leuk! Natuurlijk doe ik graag mee - hierbij dus de bevestiging.

Enkele vraagjes:

- Om welke werken zal het gaan?
- Geef je even aan wat je in gedachten hebt als *exhibition fee*?

Ik hoor van je. Een hartelijke groet,

De Kunstenaar

De Curator

Dag Kunstenaar,

Mijn voorkeur gaat uit naar een keuze van 8 tot 10 werken uit de serie 'Zeer Relevant Voor Deze Tentoonstelling'.

Zoals je weet, werken Nederlandse (en buitenlandse) musea niet met een *exhibition fee*. Wel worden alle kosten vergoed, zoals ik in mijn vorige mail heb aangegeven.

vriendelijke groet,

De Curator

De Kunstenaar

Ha Curator,

Wat de fee betreft, ik weet niet beter dan dat musea altijd een fee betalen: dat ben ik gewend uit het buitenland -en uit NL. Het museum Een Ander Bekend Museum maar ook allerlei andere instanties betalen mij altijd een huur voor de werken.

Uiteraard worden dan ook alle kosten vergoed. Het Middelgrote Nederlandse Museum zal toch even in de buidel moeten tasten, lijkt me.

Hartelijke groet,

De Kunstenaar

De Curator

Dag Kunstenaar,

Ik ben als onafhankelijk curator (gelukkig) alleen verantwoordelijk voor de artistiek inhoudelijke invulling van de expositie. Ik zal aan de projectleider van Het Middelgrote Nederlandse Museum doorgeven dat jij uitgaat van een fee. Mocht het museum niet bereid zijn tot het betalen van een fee (en daar ga ik eigenlijk wel vanuit) dan is jouw deelname aan de tentoonstelling helaas niet mogelijk.

De Nederlandse musea waarmee ik samenwerk, en dat zijn er heel wat, betalen geen huur of fee maar dragen wel alle kosten. Daar gaat men er (terecht) vanuit dat het voor kunstenaars *een bijzonder voorrecht* is om in het museum getoond te worden. Daar komt bij: mochten er uit de tentoonstelling direct of indirect verkopen of opdrachten voortkomen dan zijn de opbrengsten daarvan voor de volle honderd procent voor de kunstenaar en/of de galerie die hem of haar vertegenwoordigt.

Ik ben benieuwd naar je reactie. Mocht je vasthouden aan een fee dan vrees ik dat de directie van Het Middelgrote Nederlandse Museum jouw deelname aan 'De Tentoonstelling' gaat blokkeren.

met vriendelijke groet,

De Curator

De Kunstenaar

Beste Curator,

Zie dit citaat - Uit NRC Handelsblad 13 november 2015:

"Er moet een richtlijn komen voor honoraria voor kunstenaars die in een museum of beeldende kunstinstelling een tentoonstelling hebben. Dat is de conclusie van een onderzoek dat Beeldende Kunst Nederland en het Mondriaan Fonds hebben laten uitvoeren bij zeven musea en instellingen die kunstenaars wel een vergoeding betalen voor het werk aan een tentoonstelling."

Zie vooral ook dat in het citaat sprake is van zeven musea die wel vergoeden. Dat laatste is ook mijn ervaring bij andere musea, ook in NL, en zeker daarbuiten.

Als de musea waar jij mee samenwerkt geen fee betalen, zouden ze daar snel eens iets aan moeten doen; in vergelijking met het buitenland slaan ze dan een modderfiguur. En ze betalen toch ook de loodgieter, de communicatiemensen etc.?

Voor alle duidelijkheid: ik vind het heel leuk om aan deze tentoonstelling mee te doen, maar dat het voor mij "een bijzonder voorrecht is om in het museum getoond te worden", dat valt best mee. Kijk eventueel even op mijn website, onder "Exhibitions".

Het lijkt me goed dat eerst duidelijkheid komt of Het Middelgrote Nederlandse Museum zich bedenkt, en zich kan vinden in mijn opstelling. Als daarvan sprake is, kunnen we zeker verder praten. Houd je me op de hoogte?

Met hartelijke groet,

De Kunstenaar

De Curator

Beste Kunstenaar,

Zo zie je maar weer dat de waarheid meestal in het midden ligt. We hebben alle twee gelijk. Het feit dat slechts 7 musea van de meer dan 300 musea in Nederland een fee betaalt, geeft al aan dat dit dus niet gebruikelijk is. In het citaat dat jij mij stuurde staat dat de 7 musea die wel een schamel honorarium betalen, ook nog ver onder het minimumloon werken als gevolg van krappe budgetten.

Ik heb nog even nagevraagd bij Het Middelgrote Nederlandse Museum. Dit museum hoort niet bij het selecte clubje van 7 grote musea die een fee betalen. Wel krijgen kunstenaars die echt moeten assisteren bij de opbouw van de expositie een extra vergoeding. Verder staat de directie op het standpunt dat alle (on)kosten al worden vergoed en dat het museum geen instelling is dat verdient aan de verkoop van kunstwerken. Die blijven immers in het bezit van de kunstenaar en/of bruikleengevers.

Het museum zou ook alleen kunstwerken kunnen tonen van particuliere verzamelaars of bruiklenen van collega-musea. Die vragen daar ook geen geld voor. In dat geval heeft de kunstenaar dus ook het nakijken. Daarnaast stelt het museum vast dat het *een gratis etalage biedt* waar zowel de kunstenaar als de galeriehouder hun voordeel mee kunnen doen. Dit betekent dat kunstenaars niets betalen, terwijl ze dat bij galerietentoonstellingen indirect wel doen. Daar komt dan nog bij dat museale tentoonstellingen in de media veel meer exposure krijgen dan galerie-exposities. De directie van Het Middelgrote Nederlandse Museum benadrukt dat dit museum heel veel geld investeert in pers en publiciteit en dat die kostenpost (waarvan de kunstenaar indirect mee profiteert) een zeer groot deel van het budget opslokt. Ik ben het overigens voor een deel met je eens, maar ik kan daar als curator niets aan veranderen. Dat kan alleen als ik museumdirecteur zou zijn.

Aan jou dus de beslissing of je wel of niet mee wilt doen aan 'De Tentoonstelling'. Laat het me snel weten, liefst nog dit weekeinde, want dan kan ik bijtijds een andere kunstenaar benaderen voor de opengevallen plek. Voor alle duidelijkheid: ook bij een negatieve beslissing neem ik je niets kwalijk. Het is jouw persoonlijke beslissing en die respecteer ik. Uit het citaat dat je mij mailde blijkt wel dat het probleem dat jij aankaart weliswaar reëel is, maar de musea tot nu toe niet echt aanspoort tot actie of een andere opstelling. Dat laatste heeft vooral te maken met het feit dat het belang van een museale tentoonstelling voor bijna alle kunstenaars (ook de zeer gerenommeerde) zwaarder weegt dan het krijgen van een fee. Aan jou de afweging.

met vriendelijke groet,

De Curator

De Kunstenaar

Haha Curator,

Er is in het Mondraan-citaat sprake van zeven musea die betalen - maar niet omdat er niet meer zijn. Dit zijn domweg de zeven die een rol spelen in het onderzoek van de Mondriaan. "Niet gebruikelijk" is dus wat voorbarig, en er is niet een "select clubje van zeven".

Ook staat er in dat citaat niet dat die zeven "schamel betalen", alleen dat dat veel betalende instellingen erg weinig bieden. Maar dat terzijde.

De redenering dat “het museum geen instelling is dat verdient aan de verkoop van kunstwerken” legt m.i. weinig gewicht in de schaal: het museum vraagt ongetwijfeld entree en verdient dus aan de tentoonstelling.

Juist bij instellingen die wel aan verkoop verdienen (galleries) is het in mijn (internationale) ervaring gebruikelijk dat ze de kunstenaar niet betalen: beide partijen speculeren immers op inkomsten middels verkoop!

“Het museum zou ook alleen kunstwerken kunnen tonen van particuliere verzamelaars of bruiklenen van collega-musea. Die vragen daar ook geen geld voor. In dat geval heeft de kunstenaar dus ook het nakijken”: dat ben ik niet met je eens. In zulke gevallen heeft de kunstenaar namelijk al verdiend aan de verkoop.

Ik moest een beetje lachen om deze opmerking van jou: “Daarnaast stelt het museum vast dat het een gratis etalage biedt waar zowel de kunstenaar als de galeriehouder hun voordeel mee kunnen doen. Dit betekent dat kunstenaars niets betalen, terwijl ze dat bij galerietentoonstellingen (waar vaak 50 % moet worden afgedragen) indirect wel doen.”

Dat ‘probleem’ - het afdragen van 50% van de verkoopprijs - vind ik niet zo groot: het betekent namelijk dat de kunstenaar 50% van de opbrengst zelf ontvangt, en dat is nog altijd meer dan bij een tentoonstelling in Het Middelgrote Nederlandse Museum.

Exposure: ik zou het zó formuleren, dat het museum media-aandacht krijgt dankzij de kunstwerken die er hangen. Misschien heb je bv gezien hoeveel exposure ik zelf onlangs met Een Andere Serie Werken heb weten te genereren, in NL en daarbuiten. Dat gold ook voor mijn eerdere werk. Overigens is het nog altijd lastig om bij de bakker aan te kloppen en het brood te betalen met exposure; die lastpakken willen nog altijd geld zien: heel vervelend.

Dat jij als curator niets hieraan kunt doen, geloof ik direct. Ik neem trouwens aan dat het voor jou ook vrijwilligerswerk is, immers jij profiteert natuurlijk ook van de exposure etc. - toch?

Mijn conclusie: ik doe alleen mee als er betaald wordt. Over de hoogte van dat bedrag valt te praten, maar het gaat me nu om het principe. Iemand moet zijn nek uitsteken, en waarom zou ik dat niet zijn? En “het feit dat het belang van een museale tentoonstelling voor bijna alle kunstenaars (ook de zeer gerenommeerde) zwaarder weegt dan het krijgen van een fee” zegt me weinig. Ik heb in de nodige musea in het buitenland tentoongesteld en heb daar altijd - en dan bedoel ik ook: altijd - een fee ontvangen. Dat is een van de voornaamste bases van mijn verdienmodel.

Mocht Het Middelgrote Nederlandse Museum haar opstelling veranderen, dan ben ik je man. Ik zou echt heel graag meedoen, maar dan wel op behoorlijke condities.

Met hartelijke groet,

De Kunstenaar

Later ontving ik deze toevoeging van De Curator:

De Curator

Op 1 punt heb je in elk geval volledig gelijk: Ik verricht mijn werkzaamheden als gastcurator inderdaad grotendeels als vrijwilligerswerk en krijg alleen de onkosten vergoed en dan ook nog als ik alle bonnetjes keurig bewaar...